

Postanite mudar zajmoprimac!

Vodič za mudro zaduživanje

Dio međunarodne edukativne kampanje
koju provodi Mikrofinancijski centar

Provjerite koliko možete posuditi

1 Naučite kako tačno izračunati svoju mjesečnu uštedevinu

- Uštedevina je razlika između mjesečnog iznosa koji zaradite i mjesečnih troškova
- Uključite samo prihod za koji ste potpuno sigurni da ćete zaraditi
- Pokušajte svaki mjesec voditi evidenciju svih vaših troškova
- Ne zaboravite na porodične ili lične jednokratne sezonske troškove

2 Budite iskreni prema sebi

- Ne povećavajte svoje prihode, budite realni pri procjeni troškova
- Prihode zaokružiti na manje iznose, a troškove na veće iznose

3 Mjesečne otplate kredita ne bi smjele premašiti 70% vaše mjesečne uštedevine

Npr. ako je prihod = [1000] i rashod = [800]

zatim Štednja = [200] Mjesečne otplate = [140] maks

- 4** **Uzmite kredit u istoj valuti u kojoj ostvarujete prihod**
Kredit u stranoj valuti može imati nižu kamatnu stopu, ali donosi rizik od promjene kursa. Dakle, ako ne zaradite prihod u toj valuti, mogli biste platiti više nego što ste mislili prilikom potpisivanja ugovora, jer promjena kursa između valuta je nepovoljna za vas
- 5** **Članice AMFI će također procijeniti vaš kapacitet za otplatu kredita.**
To može značiti da ćemo vam ponuditi manji iznos ili odbiti vaš zahtjev za kredit, u cilju sprečavanja prezaduženja.

Kako izračunati iznos kredita koji možete otplaćivati
TABLICA (u priloženom Excelu)

Izračunajte koliko ćete platiti

- 1** Naučite kako usporediti različite ponude kako biste napravili informirani izbor.
Kreditor 1 nudi zajam od 1000 KM na 12 mjeseci.
Kredit se otplaćuje u mjesečnim ratama od 100 KM.
Troškovi obrade kredita su 15 KM.
Kreditor 2 nudi kredit od 900 KM na 14 mjeseci.
Kredit se otplaćuje u mjesečnim ratama od 84 KM.
Troškovi obrade kredita su 20 KM.

Koji je kredit jeftiniji?
TABLICA (u priloženom Excelu)
- 2** Manji iznos mjesečnih rata ne moraju da znače da je kredit jeftiniji
Npr. kredit "Quick Cash" je skuplji iako nudi niže mjesečne rate
- 3** Zapamtite, niža kamata ne garantuje jeftiniji kredit
– provjerite jeste li uključili sve troškove i naknade pri izračunu mjesečnih otplata, a ne samo plaćanja kamata.
- 4** Kamata od 0% su vrlo rijetki i obično uključuju druge troškove (npr. osiguranje kredita, operativne troškove)
– uvijek ćete vratiti više nego što ste posudili
- 5** Članice AMFI, kao i svi članice MFC-a, objavljuje sve troškove uključujući naknade za obradu kredita i zatezne kamate
– uvijek ćete vratiti više nego što ste posudili
- 6** U Bosni i Hercegovini je zakonom propisano prikazivanje godišnje nominalne i efektivne kamatne stope koje vam omogućava poređenje troškova kredita, provjerite da li svi kreditori to rade.

Saznajte jeste li u potpunosti razumjeli ugovor

UVIJEK PROČITAJTE UGOVOR OD POČETKA DO - SVAKA ODREDBA UGOVORA JE BITNA, ČAK I ONO ŠTO NAPISANO MALIM SLOVIMA

- 1** Proučite troškove, zatezne kamte, rok i način otplate kredita
- 2** Pitajte svog kreditnog službenika za pomoć kako biste razumjeli svaku odredbu ugovora
- 3** Budite oprezni sa agresivnim kreditorima – uvijek imate vremena za razmatranje drugih opcija – potpišite ugovor nakon što ste ga u potpunosti razumjeli.

10 pitanja na koje bi trebali dobiti odgovoriti prije potpisivanja ugovora o kreditu:

1. Kolika je kamatna stopa?
2. Postoje li druge naknade? Koje vrste i koliko iznose?
3. Koji je period otplate kredita? Koliko moram platiti svaki mjesec i kada?
4. Kako plaćam?
5. Kada će mi biti isplaćen novac?
6. Da li postoji grace period u otplati kredita? Koji su uslovi za korištenje istog?
7. Kolika je zatezna kamata koja se obračunava za kašnjenje u otplati kredita? Provjerite koje se procedure primjenjuju u slučaju kašnjenja u otplati? Da li postoji ograničenje maksimalno obračunate zatezne kamate?
8. Što trebam da uradim ukoliko imam trenutni problem s plaćanjem na vrijeme? Da li članica AMFI nudi reprogram kredita?
9. Da li mogu da otplatim kredit ranije? Da li se za to plaća naknada?
10. Šta će se desiti ako ne uplatim jednu ili više rata?

Provjerite što trebate učiniti ako niste zadovoljni

- 1 Zapamtite: imate pravo na prigovor**
– iskoristite to pravokoristite ga u slučaju da osjetite da nešto nije u redu. Člnice AMFI uvijek očekuju vašu povratnu informaciju, te vas molimo da nam se obratite ukoliko niste zadovoljni ili imate prijedlog za unaprijeđenje naših usluga.
- 2 Prije potpisivanja ugovora, provjerite da li znate kako da uložite prigovor, ako to bude potrebno.**
- 3 Uvjerite se da ste upoznati sa procesom, kome upućujete prigovor i kako i kada možete očekivati odgovor.**
– Prigovore ili pritužbe možete uputiti jednoj od članica AMFI ili direktno Udruženju mikrokreditnih organizacija u BiH – AMFI, Zagrebačka 50, 71000 Sarajevo ili Ombudsmenu za bankarski sistem FBiH, Zmaja od Bosne 47b, 71000 Sarajevo ili Ombudsmenu za bankarski sistem Republike Srpske, Vladike Platona 1/A, 78000 Banja Luka
- 4 Cijenimo vaše mišljenje**
– pomozite nam da unaprijedimo naše usluge
Pošaljite nam e-poštu na: info@amfi.ba
Nazovite nas: +387 61 144 531

Kontrolirajte dug - ne dopustite da on kontrolira vas!

- 1 Veliko zaduženje može uzrokovati probleme u otplati kredita.**
Koristite kredit u iznosima koje možete vraćati bez problema i budite 100% sigurni da ste upoznati sa troškovima.
- 2 Izbjegavajte korištenje većeg broja kredita u isto vrijeme:**
Većim brojem kredita izlažete se većem riziku da budete prezaduženi. Izbjegavajte otplatu jednog kredita uzimanjem drugog kredita.

Mudro zaduženje podrazumjeva kredite za sljedeće potrebe

- Kupovinu imovine – plaćanjem rata kredita na kraju posjedujete imovinu umjesto da novac bacate u odvod
- Pokretanje vlastitog posla – stvaranje budućeg izvora prihoda
- Obrazovanje za vas ili vašu djecu – obrazovanjem se stiču kvalifikacije bi trebale donijeti veći prihod
- Renoviranje doma – npr. renoviranje u cilju uštede energije, nova bijela tehnika koja troši manje vode ili električne energije

Opasno zaduživanje podrazumjeva kredite za sljedeće potrebe:

- Otplata drugih dugova
- Odmor ili luksuzni proizvodi
- Zabave i darovi

Za finansiranje navedenog, razmislite da sačekate sve dok ne uštedite dovoljno, a ne da koristite novac kredita.

4 Vodite računa o Vašoj kreditnoj historiji – podaci se čuvaju

- U Centralnom registru kredita se nalaze informacije o problemima u otplati kredita, tako da sve financijske institucije mogu da provjere vašu kreditnu historiju kada donose odluku o odobravanju vašeg zahtjeva za kredit
- Kreditna historija se ne može izbrisati, obezbjedite urednu kreditnu historiju pouzdanog klijenta
- Ne uzimajte kredit za nekoga drugog, čak ako vam je blizak prijatelj ili član porodice
- Čuvajte vaše priznanice za izvršene uplate

5 Budite oprezni ukoliko želite biti jamac za nečiji kredit

- Nikada nemojte jamčiti za kredit osobe koja nema redovne prihode
- Shvatite što ćete platiti ako osoba za koju jamčite ne vrati svoj kredit
- Prije potpisivanja uvijek provjerite je li iznos za koji jamčite iznos za koji ste rekli da jamčite

6 Razgovarajte s kreditnim službenikom vaše članice AMFI pri prvom znaku problema – tu smo tu da vam pomognemo

KONTAKT

Udruženje mikrokreditnih organizacija u Bosni i
Hercegovini - AMFI
Adresa: Zagrebačka 50/IV 71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 61 144 531
Mail: info@amfi.ba
Web: www.amfi.ba

SPONZORI

Dio međunarodne obrazovne kampanje koju
provodi Mikrofinansijski centar.

Ova inicijativa je dobila finansijsku podršku od Programa Evropske unije za zapošljavanje i socijalne "EaSI" (2022-2025). Za dodatne informacije posjetite: <http://ec.europa.eu/social/easi>. Sadržaj ove publikacije predstavlja isključivo stavove autora i njegova/njena je odgovornost; ne može se smatrati da odražava stavove Evropske komisije. Evropska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za upotrebu informacija sadržanih u publikaciji.